

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Бобоева Шоиста Ҳакимовна дар мавзуи “Методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикии донишгоҳҳои омӯзгорӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирий ва нақшакашӣ

Имрӯз инкишифи технологияи навин ва воридшавии инноватсияҳо ба истеҳсолот ба раванди умумиҷаҳонӣ табдил ёфта, ҳар як бо роҳи инноватсии, ки ҳамчун омили муҳимтарини рушди иқтисодиёт пазируфта шудааст, пешрафти устувори худро таъмин менамояд. Дар ҳама кишварҳои олам пешрафти чомеа, дигаргуниҳои қуллӣ, муайян соҳтани самти ояндаи инкишиф ва таъмини кишвар ба дӯши маориф гузошта шудааст. Аз ин чост, ки дар ҷаҳони муосир ҳеч як кишвар аз дарёфти роҳҳои ҳалли мушкилоти соҳаи маориф дар канор буда наметавонад. Мусаллам аст, ки дар ин замина зарурати омода намудани консепсияи нави таълиму тарбия ва ворид намудани технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълим муҳим мебошад. Аз ин рӯ, иттилоотонидани соҳаи маориф, яке аз самтҳои муҳими иттилоотонидани ҷамъият ба ҳисоб рафта, барои дар оянда дар сатҳи лозимӣ омада намудани мутахассисони ҷавон замина мегузорад.

Дар робита ба ин аз ҷониби давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон як қатор санадҳои меёрию ҳуқуқӣ, аз ҷумла Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи Стратегияи давлатии технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ барои рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон” (аз 05.11.2003 №1174), Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, “Дар бораи Консепсияи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон” (аз 07.11.2003 №1175), Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи тасдиқи барномаи давлатии рушд ва татбиқи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” (аз 3.12.2004 №468) ба тасвиб расонида шудааст, ки дар рушди ин раванд мусоидат менамоянд.

Ҳадаф ва стратегияи асосии ислоҳоти соҳаи маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ин устувор намудани мавқеи ғояҳои шахсӣ, баланд бардоштани сатҳу сифати дониш дар раванди таълим мебошад. Хислатҳои инкишифӣ фардии ҳар як донишҷӯ дар мувофиқат ба қобилияти ў рушд додан, дар баланд бардоштани шавқу рағбати ў ба таҳсил ва дар раванди татбиқи омӯзиши технологияи муосир имконоти васеъ бояд фароҳам овард. Дар раванди таълим технологияи иттилоотӣ - иртиботӣ омӯзиши маводи таълими гуногундарача ва фаъолияти илмандӯзии донишҷӯёнро дар машғулияти маърӯзӣ, амалӣ ва озмоиши таъмин менамояд.

Дар омода намудани кадрҳои самти техниκӣ мавқеи фанҳои графикий басо бузург аст. Мутахассис, омӯзгори ҷавони боихтисос, бояд тамоми намуди масъалаҳои графикиро дар қоғаз ва компьютер тасвир ва арзёбӣ карда тавонад ва маҳорати педагогӣ дошта бошад. Танҳо дар ин лаҳза метавонад дар замири насли ҷавон шавқу ҳавасро нисбати фанҳои дақиқ ва ихтиносҳои самти саноатӣ-техниκӣ афзун намуда, донишҳои заминавиро мустаҳкам намояд. Барои чунин омӯзгорони ҷавони боистеъоддро омода намудан, бояд дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ мундариҷаи таълим мавриди таҷдид қарор гирад.

Аз ин лиҳоз, таҳқиқоти диссертационии Бобоева Шоиста Ҳакимовна дар мавзуи “Методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикии донишгоҳҳои омӯзгорӣ” мубрам арзёбӣ мегардад.

Таҳқиқоти диссертационии мазкур ба масъалаҳои таърихи ташаккул ва рушди назария ва методикаи омӯзиш, тарҳрезии муҳтаво, методҳо ва шаклҳои ташкилии омӯзиш дар шароити шаклтағийирдиҳӣ, иттилоотисозӣ ва ҷаҳониshawии равандҳои ҷамъиятӣ, фарҳангӣ ва таҳсилотро дар бар гирифта, ба самти илмҳои таҳсилот ва шиносномаи ихтиносси 6D010700 - Санъати тасвирӣ ва нақшакашӣ мутобиқат мекунад.

Диссертацияи Бобоева Ш.Ҳ. аз муқаддима бо зербанди тавсифи умумии таҳқиқот, ду боб, шаш зербоб, хulosсаҳои бобҳо дар алоҳидагӣ,

хулосаи умумӣ бо назардошти қисми натиҷаҳои асосии илмии диссертатсия ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо, номгӯи адабиёт бо қисмҳои феҳристи сарчашмаҳои истифодашуда, феҳристи интишороти илмии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ ва замима иборат мебошад.

Пажӯҳиши масъалаҳои мавқеи иттилоот дар ҷаҳони муосир, тамоюл ва муносибатҳои умумӣ ба омӯзишу истифодаи самарабахш, вазъи имрӯзai таълими фанҳои графикӣ ва тамоюли инкишофи он дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ, аҳамияти воситаҳои муосири технологияҳои иттилоотӣ - иртиботӣ ва таъминоти барномавӣ дар таълими фанҳои графикӣ дар боби якум баррасии ҳамаҷониба гардидааст. Дар зербоби дуюми боби аввал таъриҳ ва пайдоиши нақшакашӣ аз манбаъҳои муътамад бо пайдарҳамии инкишофи он таҳлил гардида, оид ба таҳқиқотҳои олимони ватаниву хориҷии соҳаи нақшакашӣ, аз қабили О.А. Исломов, О.Олов, Т.Қ. Ҷӯраев, С.М. Юсупов, А.Д. Ботвинников, И.С. Вишнеполский ва В.Н. Виноградов таваҷҷӯҳи хоса зоҳир карда шудааст. Ҳамчунин, корҳои илмии А.Р. Мирзоев, И.Б. Горбунова, В.Г. Клиmov, С.О. Латипов, С.П. Панюков, И.В. Роберт, А.В. Смирнов, А.Л. Сметанников ва дигарон, ки ба истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар фаъолияти таълими бахшида шудаанд, таҳлилу баррасӣ гардидаанд.

Боби дуюми диссертатсия “Таҷрибаи озмоиши методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ” номида шудааст. Боби дуюм аз се зербоб иборат буда, он асосан қисмати коркарди методӣ, шакл ва намуди дарсҳои нақшакашӣ ва муқоисаи он бо нақшакашии компьютерӣ, талаботҳои дидактикӣ дар тартиб додани дастурҳои таълими-методии ҳусусияти маълумоти графикидошта бо воситаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботиро дар баргирифта аст.

Дар зербоби сеюми боби дуюм натиҷаҳои кори таҷрибаи озмоиши ва татбиқи методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанни нақшакашии донишгоҳҳои омӯзгорӣ дар заминаи ду донишгоҳи омӯзгорӣ: МДТ “ДДХ ба номи академик Б.Фафуров” ва

ДДОТ ба номи С.Айнӣ бо фарогирии 225 нафар донишҷӯён, дар се марҳила солҳои 2017-2020 сурат гирифтааст. Эътимоднокии натиҷаҳои тадқиқот бо истифодаи методи математикии X^2 таъмин карда, аз лиҳози миқдорӣ мавриди коркард қарор дода шуданд.

Хулосаҳо ва тавсияҳое, ки дар фарҷоми диссертатсия зикр гардидаанд, натиҷаҳои бадастомадаи тадқиқотро инъикос намуда, асоснок ва мувътамад мебошанд

Навғониҳои тадқиқотро нахустин маротиба коркарди амсилаи методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикий, сабит намудани зарурат ва ба мақсад мувоғиқ будани истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар таълими фанҳои геометрияи тасвирий ва нақшакашӣ, тартиб додани бо назардошти хусусиятҳои графикий, муаррифии фанни геометрияи тасвирий тариқи унсурҳои аниматсионӣ ва риояи пайдарҳамии тасвири нақшаҳо, тариқи таҷрибаи озмоиший асоснок намудани таъсири мусбати истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар ҷараёни таълим ташкил медиҳанд.

Аҳамияти илмӣ - амалии натиҷаҳои диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки маводҳои дидактикаӣ, тест, муаррифии фаннӣ ва матни диссертатсия дар раванди таълими фанҳои нақшакашӣ, геометрияи тасвирий, методикаи таълими фанҳои таҳассусӣ ва курсҳои такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандини соҳаи маориф мавриди истифода қарор мегиранд.

Бояд зикр кард, ки автореферати Бобоева Ш.Ҳ. бо асоснок намудани мубрамияти мавзӯи таҳқиқот, дараҷаи омӯхта шудани мавзӯъ, тавсифи умумии таҳқиқот: ҳадаф, объект, мавзӯъ, масъалаҳо, соҳа, марҳилаҳо, пойгоҳи асосии иттилоотӣ ва озмоишии таҳқиқот, эътимоднокии натиҷаҳои диссертационӣ, навғониҳои илмӣ, аҳамияти назарӣ ва амалии таҳқиқот, нуктаҳои ҳимояшаванда, саҳми шахсии довталаб, таъйиди диссертатсия ва иттилоот оид ба истифодаи натиҷаҳои он, интишори натиҷаҳо, соҳтор ва ҳаҷми диссертатсияро фарогир буда, бо ду забон: тоҷикӣ ва русӣ таълиф шуда,

бо мазмуну муҳтавои диссертатсия мутобқат мекунад ва ба пуррагӣ мундариҷаи асосии диссертатсияро инъикос менамояд.

Боиси тазаккур аст, ки аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ вобаста ба мавзӯи таҳқиқот ду китобӣ дарсӣ ва ду дастурҳои таълими методӣ барои донишҷуёни ихтиносҳои “Санъати тасвирӣ, нақшакашӣ. Технология” ва “Дизайн (графикӣ), 23 адад мақолаҳои илмӣ, ки аз он 5 мақолаи илмӣ дар нашрияҳои тақризшавандай бонуфузи тавсияшудаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 10 мақолаҳои илмӣ дар конфронсҳои ҷумҳуриявию байналмилалӣ ба нашр расонида шудааст.

Ҳангоми баррасии диссертатсия дар баробари муваффақиятҳои назаррас баъзе аз нуктаҳои баҳсталаб ба назар расиданд, ки таъкид ва ислоҳи онҳо боис ба баланд шудани сатҳ ва дараҷаи таҳқиқот дар оянда мегардад:

1. Дар диссертатсия ва автореферати он мағҳумҳои рӯнамо, муаррифӣ ва намоиш, ки дар умум ба як маънӣ истифода гардидаанд мушоҳида гардид, хуб мешуд шакли ягонаи он дар таҳқиқот истифода гардад;
2. Агар методикаи истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ барои ҳамаи зинаҳои таҳсилот таҳқиқ карда мешуд, боиси манфиати кор ҳисобида мешуд;
3. Дар ороиши ҷадвал ва услуби навиштани феҳристи адабиётҳо ҳатоғиҳои техникӣ ба назар мерасанд.

Эродхое, ки дар диссертатсия оварда шудаанд, ҷузъӣ буда, ба арзиши диссертатсия таъсире надорад.

Мувофиқи натиҷаҳои баррасигардида, диссертатсияи Бобоева Шоиста Ҳакимовна дар мавзӯи “Методикаи истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими фанҳои графикӣ Донишгоҳҳои омӯзгорӣ” таҳқиқоти илмӣ-тажассусии анҷомёфта ҳисобида шуда, аз рӯи ҳаҷм, арзиши назарӣ ва амалӣ ба бандҳои 10, 11, 12 – и “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2016 таҳти №505 тасдиқ гардидааст, комилан ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори соҳиб шудан ба дараҷаи илмии

доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D010700 - Санъати тасвирий ва нақшакашӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ:

номзади илмҳои педагогӣ, мудири кафедраи
соҳтмон ва корҳои маркшайдерии
Донишкадаи кӯҳӣ-металлургии Тоҷикистон

 Юсупов С.М.

Суроғ: 735730, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Бӯстон, кӯчаи Баротов А 6.

Тел: +992 (3451) 5-0175; сомонаи расмӣ: www.gmit.tj

Имзои С.А. Юсуповро тасдиқ меқунам:

Сардори шуъбаи кадрҳо ва таъминоти ҳуқуқии

Донишкадаи кӯҳӣ-металлургии Тоҷикистон Мӯминова Д.М.

«14» 10 2020 с.

